

SPRAWOZDANIE
z realizacji
Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
dla Miasta Tarnowa
i
Programu Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Tarnowa
za 2016 rok

Tarnów, kwiecień 2017

I. Wprowadzenie

Gmina Miasta Tarnowa, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015, poz.1390) od kilkunastu lat prowadzi różnorodne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niniejsze sprawozdanie dotyczy działań podejmowanych w 2016 roku zgodnie z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, przyjętym uchwałą Nr XIX/242/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 23 lutego 2012 roku, oraz Programem Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, przyjętym uchwałą Nr XXII/312/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 kwietnia 2012 roku. Programy te wzajemnie się uzupełniały, tworząc Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Celem wspólnym Programów było wypracowanie sprawnego systemu ograniczania rozmiaru oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprawa bezpieczeństwa i pomoc osobom i rodzinom jej doznającym a także minimalizacja szkód spowodowanych stosowaniem przemocy. Stąd realizowane w ramach w/w programów działania, kierowane były zarówno do osób doznających przemocy w rodzinie, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych, świadków, jak też do osób podejrzanych o stosowanie przemocy.

Przy realizacji Programów, uczestniczyli przede wszystkim pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Komendy Miejskiej Policji, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie oraz pracownicy placówek oświatowych, ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości. Osiągnięcie zapisanych w Programach celów szczegółowych, było możliwe wyłącznie przy współpracy przedstawicieli tych wszystkich służb i instytucji.

Przytoczone wyżej Programy zostały uchylone w Uchwale Nr XXXII/303/2016 Rady Miejskiej W Tarnowie z dnia 30 listopada 2016 roku, przyjmującej nowy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2016 – 2020 .

Sprawozdanie stanowi podsumowanie działań realizowanych w ramach Programów i zawiera dane za 2016 rok, dotyczące sposobu realizacji zadań przez instytucje działające w Tarnowie w obszarze przeciwdziałania przemocy.

II. Realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa” za 2016 rok.

1. Cel szczegółowy – Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Psychoedukacja w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej negatywnych skutków	<p>Bieżąca informacja, przekazywana klientom instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w indywidualnym kontakcie: wszystkie służby i instytucje zobligowane do działania w tym obszarze, tj.:</p> <p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia profilaktyczne w szkołach prowadzone przez pracowników socjalnych – wykłady, pogadanki, pokaz slajdów. Odbyło się łącznie 6 spotkań w 4 szkołach, w których udział wzięło 923 uczniów. <p>TOIKiWOP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bieżąca informacja przekazywana jest klientom w indywidualnym kontakcie - audycja w radiu RDN w ramach Kampanii „Historia Misia” <p>Policja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 2016 roku przeprowadzono 1 szkolenie rady pedagogicznej w przedszkolu-20 nauczycieli, - 1 spotkanie z dyrektorami i pedagogami z placówek oświatowych z terenu miasta Tarnowa – ogółem 75 osób, - 1 spotkanie w szkole, w którym wzięło udział 53 rodziców.
2.	Organizacja akcji edukacyjno – profilaktycznych, kampanii kierowanych do mieszkańców Miasta dotyczących sprawstwa przemocy domowej	<p>MOPS:</p> <p>Kampania przeciwko przemocy wobec kobiet pod nazwą „Biała Wstążka”, informacja w mediach lokalnych, radio, w prasie lokalnej, spotkania z mieszkańcami na ulicach miasta, kolportaż ulotek, plakatów związanych z Kampanią:</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania podejmowane w ramach Kampanii poświęcone były głównie tematyce przemocy wobec osób starszych. W ramach przedsięwzięcia odbyły się spotkania z Klubami Seniora, Radami Osiedli, poruszające tematykę przemocy wobec osób starszych w różnych aspektach. - w szkołach odbyły się prelekcje, pogadanki, dyskusje, audycje radiowe przez szkolny radiowęzeł, warsztaty profilaktyczno – edukacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

		<p>- ulicami miasta przeszli uczestnicy happeningu „Przerwać milczenie” wraz z transparentami dotyczącymi przemocy w rodzinie przygotowanymi przez uczniów Zespołu Szkół Plastycznych w Tarnowie.</p> <p>- odbyła się III edycja turnieju siatkarskiego, w którym udział wzięły zaproszone instytucje, tj. organizacje oraz służby mundurowe funkcjonujące na terenie miasta Tarnowa. Głównymi celami przyświecającymi organizatorom turnieju było wspólne wyrażenie sprzeciwu wobec stosowania przemocy, promowanie idei fair play na boisku i poza nim. Turniej miał także za zadanie integrowanie grup zawodowych działających na rzecz lokalnych środowisk i społeczności.</p> <p>TOIKiWOP:</p> <p>- Udział w kampanii „Tydzień Białej Wstążki”, w tym m.in.: dyżury na terenie PWSZ, druk i dystrybucja ulotek, wystąpienie na konferencji.</p> <p>- Organizacja i przeprowadzenie Kampanii „Historia Misia”, zainicjowanej przez Fundację Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Celem kampanii jest zwrócenie uwagi na problem przemocy wobec dzieci.</p> <p>- Realizacja projektu „Szkoła profilaktyki” – edycja wiosenna i jesienna; zajęcia warsztatowe dla uczniów tarnowskich szkół ponadgimnazjalnych – łącznie 378 osób, w ramach środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.</p> <p>Udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez Tarnowską Szkołę Wyższą pn. „Prawa dziecka a rzeczywistość”</p>
--	--	--

Inicjatorem przeprowadzonej w minionym roku edukacji w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, jak również sami pedagodzy, którzy zgłaszali potrzebę współpracy w tym zakresie.

Profilaktyką w szkołach objęto takie placówki oświatowe jak: VII Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie – 152 uczniów, I Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie – 471 uczniów, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4 w Tarnowie – 185 uczniów, Zespół Szkół Plastycznych w Tarnowie – 115 uczniów. W działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aktywnie zaangażowani byli również dzielnicowi.

Ponadto w 2016 roku już po raz piąty Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie w partnerstwie z Fundacją Progres włączył się w międzynarodową Kampanię przeciwko przemocy „Biała Wstążka”. Działania podejmowane w ramach Kampanii poświęcone były głównie tematyce przemocy wobec osób starszych. W ramach przedsięwzięcia odbyło się wiele

spotkań poruszających tematykę przemocy w stosunku do tej grupy społecznej w różnych aspektach. Można było skorzystać z dyżuru psychologa i prawnika, odbyły się warsztaty oraz zajęcia profilaktyczne. Ulicami miasta przeszli uczestnicy happeningu „Przerwać milczenie” wraz z transparentami dotyczącymi przemocy w rodzinie, przygotowanymi przez uczniów Zespołu Szkół Plastycznych w Tarnowie. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej spotykali się z przedstawicielami Rad Osiedli a także Klubów Seniora, aby porozmawiać na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, których coraz częściej dotyka ten problem. Tydzień „Białej Wstążki” zakończyła konferencja poświęcona tematowi przewodniemu tegorocznej kampanii, z udziałem Katarzyny Michalskiej – pracownika PARPA, autorki książki „Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych”.

Ambasadorem Kampanii „Biała Wstążka” był Marcin Kwaśny – aktor, scenarzysta, reżyser, tarnowianin z pochodzenia. Partnerami tego przedsięwzięcia byli również: Policja, Straż Miejska, Służba Więzienna, Straż Pożarna, Tarnowski Organizator Komunalny, Radni Rady Miejskiej w Tarnowie, artyści oraz przedstawiciele biznesu i sportu. Oficjalna Inauguracja Kampanii odbyła się w dniu 28 listopada 2016 roku w Sali Lustrzanej w Tarnowie przy obecności władz miasta Tarnowa, wysokich rangą przedstawicieli Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Miejskiej, przedstawicieli tarnowskich szkół, Międzyosiedlowych Centr Aktywności Senioralnej, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz instytucji, które na co dzień współpracują na rzecz walki z przemocą oraz innymi problemami społecznymi.

W dniu poprzedzającym rozpoczęcie Kampanii „Biała Wstążka” odbyła się III edycja turnieju siatkarskiego, w którym udział wzięły zaproszone instytucje, organizacje oraz służby mundurowe funkcjonujące na terenie miasta Tarnowa. Głównymi celami przyświecającymi organizatorom turnieju było wspólne wyrażenie sprzeciwu wobec stosowania przemocy, promowanie idei fair play na boisku i poza nim. Turniej miał także za zadanie integrowanie grup zawodowych działających na rzecz lokalnych środowisk i społeczności.

Nowym i przyjętym z entuzjazmem przez jego uczestników projektem było teatralne spotkanie międzypokoleniowe, w czasie którego swoją twórczość zaprezentowali seniorzy z chóru Legato oraz młodzi literaci skupieni wokół Tarnowskiej Biblioteki Miejskiej. Ich twórczość okazała się doskonałą platformą do warsztatowych rozmów o przemoc i jej przejawach. Spotkanie odbyło się w Teatrze im. L. Solskiego w Tarnowie.

Zakończenie i podsumowanie Kampanii nastąpiło w dniu 02.12.2016 roku podczas konferencji pn: **„Przemoc wobec osób starszych”**, która miała miejsce w Sali Lustrzanej. W konferencji udział wzięły osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj. pedagodzy, pracownicy socjalni, pielęgniarki, policjanci, kuratorzy, pracownicy UMT w liczbie 101 osób. Gościem Konferencji była Katarzyna Michalska – pracownik PARPA, koordynator działań podejmowanych w ramach programu „Rozwijanie form i metod przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych”, certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizator szkoleń i konferencji nt. przeciwdziałania przemocy domowej, procedury „Niebieskie Karty”, współpracy służb w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej itp. Autorka i współautorka publikacji nt. przeciwdziałania przemocy domowej, członek Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy PARPA. Na temat roli policji w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wobec osób starszych głos zabrała asp. szt. Agnieszka Seyrlhuber, pracująca na co dzień w Zespole ds. Nietletnich i Patologii przy Komendzie Miejskiej Policji w Tarnowie.

Informacje na temat Kampanii publikowane były w prasie lokalnej oraz w telewizji regionalnej. Rozwieszono w komunikacji miejskiej plakaty informujące na temat prowadzonych działań.

Pracownicy Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie poprowadzili spotkania z Radami Osiedla oraz Klubami Seniora na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przekazali ulotki informacyjne dotyczące miejsc w których osoby uwikłane w przemoc mogą uzyskać pomoc. W następujących miejscach odbyło się 9 spotkań:

- z członkami Rady Osiedla „Grabówka”, w którym uczestniczyło 15 osób,
 - z członkami Klubu Seniora „Złoty Wiek” – 25 osób,
 - z członkami Klubu Seniora „MCAS – Kana” – 30 osób,
 - z członkami Tarnowskiej Rady Seniora - 20 osób,
 - z członkami Związku Emerytów i Rencistów –20 osób,
 - z członkami Klub Seniora MCAS „Senior na czasie” - 20 osób,
 - z członkami klubu Seniora „Wiosna Życia” - 25 osób,
 - z członkami Rady Osiedlowej „Mościce” – 30 osób,
 - z członkami Koła Emerytów Rencistów i Grupy Azoty SA w Tarnowie – 30 osób.
- Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 195 osób.

W czasie trwania Kampanii w środkach komunikacji miejskiej, a także w tarnowskich instytucjach rozwieszono plakaty, a na ulicach mieszkańcom rozdawano ulotki informacyjno – edukacyjne z adresami miejsc świadczącymi pomoc. Pracownicy socjalni, podczas rozdawania mieszkańcom ulotek, udzielali również praktycznych informacji dotyczących problemu przemocy w rodzinie. Łącznie rozdano 3000 sztuk ulotek oraz rozwieszono 300 plakatów. Projekt ulotek został opracowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

Ponadto podczas Kampanii miały miejsce m.in. następujące wydarzenia:

- na ulicach miasta Tarnowa funkcjonariusze policji wręczali kobietom białe róże, jako symbol sprzeciwu wobec przemocy stosowanej wobec kobiet,
- przeprowadzono przez pracowników socjalnych i dzielnicowych kolportaż ulotek skierowanych do osób stosujących przemoc, zachęcających do pracy nad sobą,
- odbyły się warsztaty edukacyjne dla osób z rodzin uwikłanych w przemoc,
- miała miejsce inauguracja grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy,
- pracownicy Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzili zajęcia profilaktyczne w wybranych szkołach,
- w 19 szkołach na terenie Tarnowa odbyły się zajęcia profilaktyczne, które dotyczyły zjawiska i sposobów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeprowadzone w formie zajęć wychowawczo – profilaktycznych, audycji radiowych, przekazywanych poprzez szkolne radiowęzły. Odbyły się także pogadanki i prelekcje z pedagogami i psychologami, opracowane zostały gazetki szkolne na temat zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania adresowane do uczniów i rodziców. Ponadto odbyły się konkursy plastyczne, wystawy szkolnych prac,

warsztaty i prelekcje, wyświetlono filmy na temat przemocy, przeprowadzono spotkania z rodzicami,

- przeprowadzono również szkolenie przedstawicieli służb realizujących ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ulicami miasta przeszli uczestnicy happeningu „Przerwać milczenie” wraz z transparentami dotyczącymi przemocy w rodzinie przygotowanymi przez uczniów Zespołu Szkół Plastycznych w Tarnowie,
- odbył się mecz piłki siatkowej pod hasłem „Sport przeciw przemocy” – w hali sportowej TOSiR przy ul. Krupniczej.

W 2016 roku do Kampanii „Biała Wstążka” przystąpiło 19 szkół z terenu miasta Tarnowa tj.: Zespół Szkół Plastycznych, ZSO Nr 1, ZSO nr 2, ZSO nr 4, Zespół Szkół Budowlanych, III Liceum Ogólnokształcące, V Liceum Ogólnokształcące, VII Liceum Ogólnokształcące, Gimnazjum nr 2, Gimnazjum nr 6, Zespół Szkół Niepublicznych Stowarzyszenia „Siódemka”, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Szkoła Podstawowa nr 5, Szkoła Podstawowa nr 8, Szkoła Podstawowa nr 15, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, ZST w Tarnowie – Mościcach, Szkoła Podstawowa nr 1, Zespół Szkół Ekonomiczno – Ogrodniczych. Wszystkie te placówki oświatowe, w czasie trwania Kampanii, zapoznawały uczniów a także ich rodziców z problematyką przemocy w rodzinie.

2. Cel szczegółowy – Podnoszenie skuteczności działań i efektywności współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy	<p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział w spotkaniu grupy tematycznej ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie działającej w ramach Regionalnej Platformy Współpracy przy ROPS - udział w konferencji „Dziecko wobec przemocy. Kiedy kończy się agresja a zaczyna przemoc”, - XX Konferencja wobec przemocy w rodzinie organizowana przez PARPA - udział w szkoleniu „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” organizowane przez MRPiPS - udział w szkoleniu dla specjalistów zajmujących się procedurą „Niebieskie Karty”, prowadzone w ramach Kampanii „Biała Wstążka” - udział w konferencji „Przemoc wobec osób starszych” prowadzonej przez Panią Katarzynę Michalską, pracownika PARPA. <p>TOIKIWOP :</p> <ul style="list-style-type: none"> -Konsultacje dla grup roboczych OPS-ów - udział w Regionalnej Debacie Antyprzemocowej pt. „O przemocy bez stereotypów” – Kraków - wystąpienie na ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Szkoła i Rodzina. Współpraca i Dialog”, - udział w szkoleniu i dyskusji nt. budowania sprawnego systemu pomocy wsparcia dla ofiar handlu ludźmi pn. „Handel ludźmi, jak nie dać się wykorzystać, zasady bezpieczeństwa w poszukiwaniu pracy i wyjazdach zagranicznych. Wskazówki do prowadzenia działań edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania handlowi ludźmi.” - Kraków, - udział w Konferencji Dziecko wobec przemocy. Kiedy kończy się agresja a zaczyna przemoc?” - Kraków, - udział w Miejskich Konferencjach Wychowawczych, - wystąpienia na konferencjach organizowanych przez inne instytucje i ośrodki naukowe oraz ponadlokalnych - udział w konferencji i warsztatach na XXXV-lecie Poradni Arka pn: „Rozmowy które leczą”, - systematyczny udział i praca w dwóch grupach tematycznych: ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ds. interwencji kryzysowej, działających w ramach Regionalnej Platformy Współpracy przy ROPS w Krakowie - udział w seminarium „Prawne aspekty realizacji procedury „ Niebieskie Karty ze szczególnym uwzględnieniem ustaw powiązanych” - udział i wystąpienie na Konferencji 25-lecie interwencji kryzysowej w Polsce-stan aktualny, perspektywy”, -wystąpienie na ogólnopolskiej Konferencji podsumowującej 10 lat funkcjonowania specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, w Krasicy.

Udział w organizowanych szkoleniach przyniósł wymierne korzyści w postaci podniesienia jakości świadczonej pomocy osobom uwięzonym w przemoc i pozwolił poszerzyć:

- wiedzę na temat rozpoznawania przypadków przemocy w rodzinie,
- umiejętności niezbędne do pracy w zespole interdyscyplinarnym i grupach roboczych,
- wiedzę na temat prawnych i proceduralnych rozwiązań, dotyczących przypadków przemocy w rodzinie,
- umiejętności niezbędne w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- umiejętności niezbędne do budowania i modyfikowania planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy w rodzinie,
- umiejętności pracy w procedurze „Niebieskie Karty”,
- umiejętności budowania narzędzi do monitorowania rodzin dotkniętych problemem przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.

3. Cel szczegółowy – Zmiana zachowań osób stosujących przemoc poprzez działania edukacyjne, korekcyjne i probacyjne.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Współpraca instytucji i służb w motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do poddania się oddziaływaniom edukacyjno - korekcyjnym	<ul style="list-style-type: none"> – Przedstawiciel TOIKiWOP regularnie uczestniczył w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – pracownicy (w miarę możliwości Ośrodka) brali udział w posiedzeniach grup roboczych realizujących procedurę Niebieskiej Karty – osoby stosujące przemoc w rodzinie – partnerzy/współmałżonkowie osób korzystających z pomocy udzielanej w ramach realizacji zadań sowdop, motywowane są do podjęcia działania, w kontakcie z pracownikami Ośrodka – realizacja zajęć warsztatowych i konsultacji indywidualnych z zakresu podejmowania zachowań ryzykownych i umiejętności kontroli złości podczas XXI Przystanku Woodstock – realizacja w porozumieniu z Komendą Wojewódzką Policji w Gorzowie Wlkp.
2.	Prowadzenie programów korekcyjno - edukacyjnych	<p>W ramach realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych TOIKiWOP prowadził zajęcia w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 grupach na terenie Zakładów Karnych w Tarnowie, – 2 grupach na terenie Domu Pomocy Społecznej w Tarnowie dla osób dobrowolnie zgłaszających się i/lub objętych procedurą Niebieskiej karty <p>Oddziaływaniami korekcyjno – edukacyjnymi objęto łącznie 52 osób.</p>

Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie ukierunkowane były na zmianę ich zachowań poprzez rozwijanie umiejętności kontroli własnych zachowań agresywnych, minimalizowanie ryzyka dalszego stosowania przemocy oraz kształtowanie postawy szacunku i empatii wobec osób krzywdzonych.

Podstawowymi formami oddziaływań były programy edukacyjno – korekcyjne, ukierunkowane na korygowanie niepożądanych i szkodliwych zachowań oraz postaw sprawców przemocy.

4. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa są:

- środki własne Gminy Miasta Tarnowa;

- środki dotacji z budżetu państwa.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy realizował zadania, na które w 2016 roku uzyskano dotację z budżetu państwa w wysokości **430.158 zł**, w tym na :

- prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – **379.398 zł**,
- prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy – **50.760 zł**.

Na realizację zadań związanych z interwencją kryzysową Ośrodek wydatkował środki w wysokości **390.742,90 zł**. w tym:

- 9.000,- zł z budżetu Powiatu Dąbrowskiego, jako dotacja na realizację zadań zawartych w Porozumieniu Gminy Miasta Tarnowa z Powiatem Dąbrowskim.

III. Realizacja „Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa” za 2016 rok.

Głównym celem Programu jest pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w bezpiecznym przerwaniu przemocy, przezwyciężeniu jej skutków i prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

1. Cel szczegółowy: podniesienie świadomości indywidualnej i społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Spotkania informacyjne z mieszkańcami Miasta.	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	co najmniej 3 x w roku	- liczba spotkań- 4
2.	Opracowywanie i kolportaż materiałów informacyjnych na terenie Miasta; akcje, kampanie profilaktyczne, informacyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	co najmniej 1x w roku	- liczba rozprowadzonych materiałów - 300 plakatów, 5000 ulotek - bieżąca informacja zamieszczona była na stronie mops.tarnow.pl /zakładka przemoc/
3.	Informacja, edukacja mieszkańców w indywidualnym kontakcie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 826
		Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 165
		Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 15
		Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji – 8
		Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 0
		pedagodzy szkolni	praca ciągła	Liczba rodziców, którym udzielono informacji – 8822 Liczba uczniów, którym udzielono informacji na godzinach wychowawczych – 9932
		ochrona zdrowia	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 5

W ramach tego zadania w 2016 roku podejmowano następujące działania:

- na bieżąco wszystkie instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w indywidualnym kontakcie informowały o zjawisku przemocy, jego przyczynach i skutkach;
- w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej prowadzona jest strona internetowa www.mops.tarnow.pl /zakładka „Przemoc w rodzinie”, gdzie osoby mają możliwość znalezienia informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy,
- na bieżąco rozpowszechniane były ulotki o miejscach pomocy na terenie Miasta Tarnowa,
- odbyły się spotkania informacyjne z młodzieżą ponadgimnazjalną, uczącą się na terenie Miasta Tarnowa,
- w lokalnej prasie zamieszczone były informacje o prowadzonych kampaniach na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Cel szczegółowy: monitoring środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, tj. w rodzinach korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej z powodu: <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocia, – uzależnienia od alkoholu członka rodziny, – narkomanii członka rodziny, – ubóstwa, – bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, – trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, – sytuacji kryzysowej. 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	<u>liczba osób korzystających z pomocy z tytułu:</u> <ul style="list-style-type: none"> – <u>bezrobocia - 3565</u> – <u>uzależnienia od alkoholu członka rodziny- 438</u> – <u>narkomanii członka rodziny - 12</u> – <u>ubóstwa - 4097</u> – <u>bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 1191</u> – <u>trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego - 95</u> – <u>sytuacji kryzysowej - 171</u>

2.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.	w rodzinach z problemem alkoholowym	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 17
		w rodzinach dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 30
		w rodzinach dzieci uczęszczających do poszczególnych placówek edukacyjnych, zgłaszających różne problemy	pedagodzy szkolni	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 184
		w rodzinach korzystających z pomocy Placówki, zgłaszających różne problemy	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 0
		w rodzinach, w których występuje ryzyko np. krzywdzenia dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych	ochrona zdrowia, w szczególności pielęgniarstwa i położne (wizyty domowe, patronaże)	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 3

W minionym roku pracownicy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie monitorowali w ramach swoich kompetencji sytuację rodzin zagrożonych tym zjawiskiem. Do działań podejmowanych w ramach monitoringu należało:

- wizyty w środowisku, rozeznanie potrzeb i problemów rodziny,
- przeprowadzenie rozmów z osobą doznającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- współpraca z innymi służbami działającymi na rzecz lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- udzielanie informacji oraz dostarczanie ulotek informacyjnych o placówkach świadczących pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy,
- udzielanie informacji na temat możliwości bezpłatnego skorzystania z porad prawnych,
- pomoc w uzyskaniu wsparcia psychologicznego,
- współpraca z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień i Współzależnień w Tarnowie,
- pomoc w załatwianiu spraw mieszkaniowych,
- pomoc w kompletowaniu dokumentacji do sądu,
- udzielanie informacji na temat możliwości skorzystania z programu korekcyjno

- edukacyjnego i terapii dla sprawców przemocy,
- wnioskowanie do Sądu Rejonowego o nadzór kuratorski.

3. Cel szczegółowy: zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	Zawiadamianie Policji lub Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny”, tj. w szczególności: pracownicy edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu i inni.	praca ciągła	liczba złożonych zawiadomień – 19 (w tym 2 zawiadomienia z oświaty, 4 TOIKiWOP, 13 z MOPS)	
2.	Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy poprzez:	Zatrzymanie, izolowanie sprawcy	Policja	w sytuacji interwencji	liczba zatrzymanych/ izolowanych sprawców – 248
		Odebranie dziecka z rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia dziecka w związku z przemocą w rodzinie	Liczba odebranych dzieci - 0
		Izolowanie ofiar	Policja	w sytuacji zagrożenia i braku możliwości izolowania sprawcy	liczba przypadków - 0

		Wnioskowanie o zastosowanie środków probacyjnych	Prokuratura	w sytuacji zagrożenia	liczba wniosków - 0
		Orzekanie o użyciu środków	Sąd	na wniosek prokuratury	liczba orzeczeń - 13
		„Nadzór” nad wykonywaniem orzeczeń Sądu (zakaz zbliżania się, nakaz opuszczenia lokalu itp.)	Policja (<u>interwencja w sytuacji łamania zakazu</u>), Kuratorska Służba Sądowa	na podstawie postanowienia sądu	Liczba osób nadzorowanych policja – 209
		Zapewnienie całodobowego schronienia dorosłym ofiarom przemocy wraz z dziećmi; opracowanie planu bezpieczeństwa	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin korzystających ze schronienia – 20 osób – tj. 9 rodzin z terenu miasta Tarnowa
		Zapewnienie całodobowego schronienia osobom niepełnosprawnym w podeszłym wieku – wymagającym całodobowej opieki - ofiarom przemocy	Domy pomocy społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba osób korzystających z pomocy - 0
		Zapewnienie całodobowego schronienia dzieciom	całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	zgodnie z potrzebami	liczba dzieci korzystających z całodobowego schronienia - 5 interwencyjnego pobytu - 4
		Monitoring zagrożenia w sytuacji, gdy ofiara pozostaje w środowisku ze sprawcą (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 409
		Monitoring sytuacji po pobycie w TOIKiWOP	Policja, Kuratorska Służba Sądowa,	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 12

		i powrocie do sprawy (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		
		Działania interwencyjne, w sytuacji zagrożenia życia	Wszystkie służby - izolacja od sprawcy, zawiadomienie Policji	zgodnie z potrzebami	liczba interwencji - 18

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie, w ramach realizacji swoich zadań udzielał pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jak i osobom będącym świadkami przemocy domowej oraz ich rodzinom. Pomoc świadczona była w formie ambulatoryjnej oraz poprzez zapewnienie całodobowego schronienia w okresie 3 m-cy, z możliwością przedłużenia pobytu. Ośrodek dysponował 20 miejscami: zadanie miało charakter ponadlokalny.

W przypadku zagrożenia życia i zdrowia osób uwikłanych w przemoc, pracownicy instytucji działających w tym zakresie, wskazują osobom doznającym przemocy możliwość skorzystania z oferty całodobowego wsparcia i uzyskania schronienia.

Działanie TOIKiWOP ma zasadnicze i pierwszoplanowe znaczenie w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

W sprawie zapewnienia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy należy także podkreślić ważną rolę służb i instytucji monitorujących sytuację rodzin bezpośrednio w środowisku, w tym m. in. Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej czy Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej.

Działania kierowane w minionym roku do osób doświadczających przemocy w rodzinie przez instytucje powołane do przeciwdziałania temu zjawisku obejmowały m.in.:

- udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, prawnej oraz zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
- rozpoznawanie sytuacji osób dotkniętych przemocą domową oraz ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary i/lub jej dzieci,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowywanie indywidualnej diagnozy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej,
- opracowywanie planu pomocy oraz jego realizacja w obszarach: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, psychoterapii – ukierunkowanej na nabycie

- umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc, socjoterapii,
- udzielanie konsultacji pedagogicznych,
- zapewnienie schronienia i ochrona przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- zapewnienie osobom korzystającym z całodobowego pobytu: przewidzianych standardem warunków lokalowych, wyżywienia, odzieży i obuwia oraz środków higieny osobistej i środków czystości.

4. Cel szczegółowy: zapewnienie specjalistycznej, interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Diagnozowanie przemocy domowej, ustalanie planu pracy z ofiarą	Policja, pracownicy: ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kuratorzy Grupy Robocze <u>osobowy skład ustalany, zgodnie z potrzebami konkretnego przypadku/ sytuacji</u> (dokumentacja przekazywana do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie)	niezwłocznie, po powzięciu podejrzenia, ujawnieniu, zgłoszeniu	- liczba zdiagnozowanych przypadków- 247 - liczba grup roboczych - 1125
2.	Pomoc specjalistyczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne; wsparcie; terapia indywidualna i grupowa; grupa wsparcia, konsultacje i pomoc psychiatryczna	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z pomocy- 360

		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, socjalne	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 413
		Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna (głównie dzieci i młodzież) poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 902
		Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (głównie dzieci i młodzież) poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 0
		Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (osoby i rodziny osób uzależnionych) poradnictwo prawne, psychologiczne; informacja	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 0
3.	Konsultacje indywidualnych przypadków, zgłoszonych przez Grupy Robocze; pomoc w budowaniu planu pomocy; monitoring działań	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie		liczba konsultacji – 37

4.	Pomoc w usamodzielnieniu, w szczególności w:	Sąd: - rozstrzygnięciach w sprawach karnych, majątkowych, w tym - mieszkaniowych	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	- liczba zakończonych spraw- 2
		Nauczyciele, pedagodzy szkolni -pomoc dzieciom w nauce	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	liczba dzieci korzystających z pomocy - 14
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy zaspokajaniu bieżących potrzeb rodziny	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	liczba osób - 398 w tym 282 TOIKiWOP, 116 osób w MOPS
		Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - podniesieniu kwalifikacji, uzyskaniu zatrudnienia	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	liczba osób - 2
		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Program Wychodzenia z Bezdomności), Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy - możliwości okresowego pobytu w mieszkaniu chronionym i/lub uzyskaniu samodzielnego mieszkania	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	Liczba osób korzystających z pomocy - 27

5.	Systematyczne zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową	Szkolenia wewnętrzne, Szkolenia zewnętrzne	Co najmniej 2 x w roku	- liczba szkoleń - 3 - liczba uczestników - 7
----	---	---	------------------------	--

Przemoc jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymaga zaangażowania specjalistów kilku dziedzin, aby zapewnić specjalistyczną i interdyscyplinarną pomoc ofiarom przemocy. Według zamierzeń ustawodawcy, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390), rolę taką pełnić ma Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, który w Tarnowie powołany został w 2011 roku zarządzeniem Prezydenta Miasta. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. W 2016 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, który według obowiązujących przepisów miał obowiązek spotykać się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywało się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymagało zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieskie Karty” określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny, lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Realizacja „Niebieskich Kart” w 2016 roku

Instytucja inicjująca procedurę „Niebieskiej Karty”	Rok 2016 ilość
Pomoc Społeczna – pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	32
Policja	287
Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	3
Oświata	4
Ochrona zdrowia	1
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*	0
Łącznie	327

*Członkowie MKRPA podejmują m.in. czynności w stosunku do osób z rodzin, w których już została założona procedura „Niebieskiej Karty”

W 2016 roku do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 327 Niebieskich Kart, we wszystkich przypadkach powołano grupy robocze, które spotkały się 1125 razy w celu rozwiązania konkretnych problemów związanych z przemocą w rodzinie. Skład grupy dostosowany był do indywidualnej sytuacji danej rodziny. W spotkaniach tych brali udział pracownicy MOPS, TOIKIWOP, MKRPA, policji, kuratorskiej służby sądowej oraz oświaty. Grupa robocza miała obowiązek spotkania się minimum dwa razy w danej sprawie. Zadaniem członków grupy roboczej było ustalenie planu pomocy rodzinie, który miał na celu przerwanie przemocy w rodzinie. Plan pomocy powstawał przy czynnym udziale osoby doznającej przemocy. Zadania wynikające z nałożonych przez ustawodawcę obowiązków związanych z prowadzeniem procedury „Niebieskie Karty” w MOPS realizowane są przez pięcioosobowy Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wchodzący w skład Działu Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej. Podczas każdej procedury „Niebieskie Karty” pracownicy Zespołu oraz dzielnicowi prowadzili monitoring sytuacji w rodzinie. Podejmowanie interdyscyplinarnych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy przekłada się na jakość i skuteczność tych działań zmierzających do niwelowania jej negatywnych skutków.

Do zadań Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, oprócz koordynowania pracy grup roboczych, należało prowadzenie dokumentacji dotyczącej poszczególnych procedur „Niebieskie Karty”, składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 k.k., wnioskowanie do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, o wydanie zarządzeń dotyczących małoletnich dzieci, kierowanie osób zarówno doznających przemocy jak i podejrzanych o jej stosowanie do specjalistów takich jak: psycholog, prawnik, lekarz psychiatra. Osoby otrzymywały informację o działalności instytucji, które pracują na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pracownicy Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie brali także udział w interwencjach, które dotyczyły podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W 2016 roku interweniowali w 18 takich przypadkach. W okresie sprawozdawczym 940 razy udzielali telefonicznie informacji dotyczących możliwości i form pomocy osobom

uwikłanym w przemoc (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom).

Do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w tym zagrożonych przemocą w rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie w 2016 roku wprowadził asystentów rodziny.

Praca asystentów polegała na wspieraniu rodzin przede wszystkim poprzez konsultacje i działania o charakterze edukacyjnym m.in. w zakresie prawidłowego wychowywania i opieki nad dzieckiem, prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym gospodarowania budżetem oraz funkcjonowania społecznego.

W 2016 roku na wniosek pracownika socjalnego, asystenci rodziny współpracowali z 102 rodzinami, które zostały objęte działaniami w ramach projektu socjalnego pn. „Intensywna praca asystenta rodziny z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych”. Celem projektu była poprawa kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach wieloproblemowych, w tym zagrożonych przemocą w rodzinie. Z rodzinami uczestniczącymi w projekcie, oprócz asystentów rodziny, ściśle współpracowali również pracownicy socjalni na bazie zawartego z nimi kontraktu socjalnego.

W ramach działań profilaktycznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, kolejny już rok organizował warsztaty edukacyjne dla rodziców „**Wychowanie bez klapsa**” - zajęcia adresowane były do rodziców - klientów Ośrodka niewydolnych wychowawczo oraz zagrożonych problemem przemocy w rodzinie. Celem głównym projektu było poszerzenie kompetencji rodzicielskich oraz pogłębienie samoświadomości i przekazanie wiedzy rodzicom na temat wychowania bez klapsa oraz motywowanie i wspieranie we wprowadzaniu zmian w postępowaniu z dzieckiem.

W ramach realizacji warsztatów, zaplanowane zostały spotkania dla grupy mieszanej do 12 osób. Cykl zajęć w grupie obejmował 6 spotkań dwugodzinnych. W roku 2016 odbyły się 3 cykle szkoleniowe, zajęcia odbywały się raz w tygodniu i prowadzone były głównie przez pracownika socjalnego Działu Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej. W trakcie realizacji zajęć wykorzystywane były formy pracy indywidualnej oraz aktywne formy pracy z grupą. W warsztatach udział wzięło 9 osób.

W 2016 roku w MOPS funkcjonowała również „**Grupa wsparcia dla samotnych rodziców**” - projekt socjalny adresowany był do samotnych rodziców, korzystających ze wsparcia Ośrodka. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że rodziny te w znacznie większym zakresie, niż rodziny pełne narażone są na poważne trudności i zakłócenia w realizacji wszystkich podstawowych funkcji rodziny, a szczególnie ekonomicznej i opiekuńczo – wychowawczej. Stąd, tak istotne znaczenie w ramach działań profilaktycznych ma realizowany projekt. Jego głównym celem było wsparcie samotnych rodziców poprzez ich aktywizację społeczną i integrację. Zajęcia zaplanowano dla grupy mieszanej do 12 osób, które prowadził pracownik socjalny. Czas spotkania obejmował 2 godziny. W 2016 roku odbyło się 18 spotkań w ramach w/w projektu, w których łącznie wzięło udział 6 osób.

Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Tarnowie realizował projekt socjalny pn. „Moja mama jest super”. Celem projektu było wzmocnienie kompetencji wychowawczych, umiejętności w wypełnianiu roli mamy, poprawa relacji, wzmocnienie więzi między matką a dzieckiem, wzrost samooceny. W projekcie wzięło udział 10 matek oraz 15 dzieci. Projekt realizowany był od marca do lipca 2016 roku.

5. Cel szczegółowy: wsparcie osób wychodzących z przemocy domowej w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
Pomoc w samodzielnym, bieżącym funkcjonowaniu	wzmacnianie zdobytych umiejętności intrapersonalnych	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób korzystających z pomocy - 282
	pomoc specjalistyczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób – dorośli/dzieci 1911/513
	pomoc finansowa, rzeczowa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób/formy pomocy – 185
	pomoc dzieciom w nauce	Placówki oświatowe	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba dzieci korzystających z pomocy – 14

W ramach wsparcia osób wychodzących z przemocy domowej w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym, pracownicy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowali szereg inicjatyw służących realizacji tego zadania.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmowali działania profilaktyczne i edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez:

- objęcie intensywną pracą socjalną,
- wprowadzenie asystenta rodziny,
- kontrakty socjalne,
- warsztaty edukacyjne „Wychowanie bez klapsa”,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- trening budżetowy.

Placówki oświatowe, tj. szkoły, poradnie, realizowały swoje zadania poprzez różnorodne formy pomocy, świadczone dzieciom i młodzieży, a także rodzicom w sposób bezpośredni, a więc poprzez prowadzenie warsztatów, zajęć terapeutycznych, ćwiczeń, wykładów, udzielania porad itp. Istota tej pomocy polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych wynikających z różnych uwarunkowań m.in. z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny. Specjalne potrzeby dziecka wynikały również z sytuacji przemocy w rodzinie. W okresie sprawozdawczym osoby uwikłane w przemoc korzystały z różnych form bezpośredniej pomocy w formach indywidualnych i grupowych.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy będący jedną z 35 takich placówek w kraju - dofinansowywanych z budżetu państwa - i jedną z dwóch w województwie małopolskim, realizował zadania:

- a) ośrodka interwencji kryzysowej (OIK) - w ramach którego udzielał pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej (w tym całodobowego pobytu) osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych – mieszkańcom Miasta Tarnowa;
- b) specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy (SOWOP) - w ramach którego udzielał kompleksowej pomocy: psychologicznej, prawnej i socjalnej, w tym schronienia, osobom – ofiarom przemocy domowej; prowadził działalność o charakterze edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) opracował i realizował programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wszystkie podejmowane działania w 2016 roku miały za zadanie przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie i minimalizować straty w obszarze psychospołecznym, w przypadku jej wystąpienia.

IV. Wnioski do dalszych działań.

Gmina Miasta Tarnowa od kilkunastu lat prowadzi różnorodne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na terenie Miasta realizowane są - przez instytucje świadczące profesjonalną pomoc osobom pokrzywdzonym i ich rodzinom - programy adresowane do osób doznających przemocy oraz do osób stosujących przemoc.

Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie podnoszą swoje kwalifikacje, w tym pracownicy „pierwszego kontaktu” m.in. nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy, psychologzy.

W celu podniesienia świadomości społecznej od pięciu lat organizowana jest na terenie Gminy Miasta Tarnowa kampania społeczna, dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie. Ważna jest zatem stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu społecznym i w rodzinie. Istotne są również: stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Analiza skuteczności podejmowanych działań w szczególności osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Pomimo podejmowanych licznie działań, w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z istotnych problemów społecznych diagnozowanych na terenie Miasta Tarnowa. W dalszym ciągu liczba zakładanych „Niebieskich Kart”, które wpływają do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego jest duża. Ujawniane nowe przypadki przemocy w rodzinie są efektem zwiększającej się świadomości mieszkańców miasta Tarnowa, dzięki koordynowanej przez MOPS Kampanii „Biała Wstążka”, a także coraz większej wiedzy społeczeństwa na temat tego zjawiska i determinacji do niwelowania jej negatywnych skutków.

W 2016 roku obserwuje się zwiększenie liczby procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do roku poprzedniego. W 2015 roku prowadzonych było 286 procedur, natomiast w ubiegłym roku liczba ta wzrosła do 327. Zauważalny jest również wzrost postępowań prowadzonych w stosunku do osób nieletnich. W 2016 roku prowadzono 31 procedur gdzie osobami doznającymi przemocy w rodzinie były dzieci, natomiast w roku 2015 liczba ta była znacznie mniejsza ponieważ prowadzono tylko 17 procedur. Większość Niebieskich Kart wszczynana jest podczas interwencji policji.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie działania na rzecz osób uwikłanych w przemoc prowadzone są w sposób interdyscyplinarny. Taki sposób działania pozwala działać efektywniej w kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza w zakresie diagnozy rodziny oraz działań inicjowanych na rzecz jej przerwania. Skuteczność podejmowanych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie widoczna jest

zwłaszcza podczas analizy zakończonych procedur „Niebieskie Karty”. W 2016 roku realizowanych było łącznie 519 procedur „Niebieskie Karty”, z czego tylko 19 z nich było w rodzinach, w których w latach ubiegłych ujawniono przemoc, co stanowi około 0,4% wszystkich prowadzonych postępowań. Zakończono łącznie 312 procedur, z czego 202 procedury zamknięto z ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, natomiast w 110 procedurach rozstrzygnięto o braku zasadności podejmowanych działań.

Ważnym elementem wpływającym na skuteczność podejmowanych działań na terenie Gminy Miasta Tarnowa jest działalność dobrze rozwiniętej sieci instytucji świadczących profesjonalną, interdyscyplinarną pomoc osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc. Niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz ich rodzinom jest zadaniem realizowanym przez różne instytucje, służby społeczne i organizacje pozarządowe.

Osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty” posiadają więc bogatą ofertę pomocową i dostęp do specjalistów w postaci:

- pomocy psychologicznej,
- pomocy prawnej,
- pomocy socjalnej,
- pomocy w formie pracy socjalnej,
- pomocy w formie usług asystenta rodziny,
- dostępu do uczestnictwa w organizowanych warsztatach i treningach zwiększających kompetencje wychowawcze.

Wszystkie informacje zawarte w niniejszym materiale, wskazują, jak ważna jest współpraca wszystkich służb działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, co stanowi kluczowe osiągnięcie a także rozłożenie odpowiedzialności za zadania podejmowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych, niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, poprzez tworzenie sieci współpracy opartej o działanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

Interdyscyplinarny sposób pracy, zapobiega bowiem powielaniu działań przez poszczególne służby, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Praca w Zespole (grupach roboczych), daje możliwość uzyskania szerszej perspektywy o sytuacji ofiary, dyskusji nad problemem klienta, opracowania odpowiedniego planu pomocy i przede wszystkim pozwala podzielić zadania dla poszczególnych instytucji.

2. Analiza czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Czynniki **utrudniające** skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie na terenie Gminy Miasta Tarnowa:

- niska motywacja do zmiany sytuacji życiowej i przerwania przemocy. Osoby doznające przez lata przemocy ze strony osób najbliższych pozostają w mechanizmach syndromu wyuczonej bezradności,
- zbyt mała liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa, które noszą znamiona przemocy w rodzinie. Osoby doznające przemocy nie wierzą w możliwość zmiany swojej sytuacji, często odmawiają współpracy z organami ścigania,
- niska świadomość władzy sądowniczej i organów ścigania na temat psychospołecznych skutków funkcjonowania w rodzinie przemocowej. Wynika z tego stosunkowo niski odsetek zastosowanych środków probacyjnych w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie (nakaz opuszczenia lokalu, zakaz zbliżania i zakaz kontaktowania się z osobami doznającymi przemocy, dozór policyjny, nakaz uczestnictwa w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc),
- przewlekłość postępowań sądowych,
- przeciążenie pracowników zaangażowanych w realizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jedynie 5 osób bezpośrednio zajmuje się realizacją procedury „Niebieskie Karty”. W 2016 roku prowadzono łącznie 519 procedur (z wyliczeń wynika, że na jednego pracownika przypada 103 procedury).
Duża ilość spraw w kompetencji jednego pracownika, z uwagi na bardzo duże obciążenie pracą z osobami dotkniętymi przemocą przybiera postać interwencyjną, czyli zatrzymania przemocy, a udzielenie wsparcia emocjonalnego i praca nad psychologicznymi mechanizmami przemocy wymaga czasu.

Czynniki **sprzyjające** skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie na terenie Gminy Miasta Tarnowa:

- bogata oferta pomocowa na terenie miasta Tarnowa dla osób doznających przemocy. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogą liczyć na wsparcie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej (MOPS, TOIKiWOP,) a także innych instytucjach państwowych jak SPPT, poradnia psychologiczno – pedagogiczne. W Tarnowie działa również szereg instytucji pozarządowych, działających na rzecz osób uwikłanych w przemoc (Ośrodek Poradnictwa i terapii Rodzin, Fundacja im. H. J. Tarnowskiego, Tarnowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej, itp.),

- skuteczność działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie wzmocniona jest dzięki pracy interdyscyplinarnej służb zaangażowanych w ten proces. Osoby te nieustannie podnoszą swoje kwalifikacje oraz umiejętności,
- funkcjonowanie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie gdzie osoby znajdujące się w kryzysie mogą uzyskać natychmiastowe wsparcie,
- wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie i jej skutków.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów ustawowych Uchwałą Nr XXXII/303/2016 Rady Miejskiej W Tarnowie z dnia 30 listopada 2016 roku, przyjęto nowy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2016 – 2020 .

W Programie określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- profilaktyka i edukacja społeczna - obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie - obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami lub osób niesamodzielnych),
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie - obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Każde z tych działań we wskazanych obszarach zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Określono też przewidywane wskaźniki monitorowania realizacji działań. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

Nadmienić należy, iż sprawozdanie w powyższej formie zostało skonstruowane po raz ostatni, ponieważ rok 2017 jest rokiem, w którym obowiązuje nowy program.